

Секція: Менеджмент

Колодіч Юлія Ігорівна

магістр

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

СИСТЕМА МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Систему освіти в Україні можна представити в матричному вигляді, що містить заклади освіти різного типу (вищої освіти, фахової передвищої освіти, професійної, професійно-технічної освіти, загальної середньої освіти та наукові установи) та органи управління та контролю за діяльністю закладів освіти, до яких відносяться Центральний орган виконавчої влади (ЦОВВ), Міністерство освіти і науки України (МОН), Державна служба якості освіти (ДСЯО), Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) та інші. На сьогодні питання менеджменту та взаємодії всіх вказаних вище органів та структур має велику актуальність, особливо для ефективності їх функціонування та активного розвитку.

Забезпечення якості вищої освіти є вимогою сучасності, ключовим принципом Болонської декларації та незаперечним пріоритетом для академічної спільноти і державної освітньої політики країн Європи та інших розвинених країн світу. На жаль, Україна не є лідером у сфері забезпечення якості вищої освіти, у країні спостерігаються процеси деградації окремих закладів вищої освіти, прояви академічної недобросовісності, надання неякісних освітніх послуг, відсутність взаємодії та довіри між стейкхолдерами [6].

Відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», ДСТУ ISO 9000:2015, ДСТУ ISO 9001:2015, освіта є основою

інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави [2; 3; 8; 9; 10; 11].

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу населення, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.

На сьогоднішній день стандартів системи якості в сфері освіти, розроблених на основі міжнародних стандартів ISO серії 9000, існує не так багато. Міжнародним стандартом є всього один - ISO 21001:2018 «Educational organizations - Management systems for educational organizations - Requirements with guidance for use» - Освітні організації - Системи менеджменту для освітніх організацій - Вимоги та настанови щодо застосування. Цей міжнародний стандарт вийшов в 2018 році і замінив собою стандарт ISO / IWA 2:2007.

Розробка і застосування ISO 21001 спрямовані на досягнення наступних результатів:

- стандартизувати процедури професійної освіти;
- забезпечити регулярний моніторинг процесу документування освітнього процесу;
- гарантувати виконання державних вимог у сфері освіти;
- гарантувати якість освітніх послуг, якість викладацького складу і якість освітнього контенту.

Метою стандарту ISO 21001 є підвищення ефективності системи менеджменту якості освітньої установи і безперервне підвищення якості освітніх послуг, що надаються освітянам [9].

Стандарт ISO 21001 може застосовуватися для сертифікації освітніх установ.

Впровадження системи менеджменту якості в галузі освіти має такі цілі:

Усередині навчального закладу:

- в освітньому процесі - підвищення успішності студентів;
- реорганізація системи управління навчальним закладом;
- введення в навчальну програму нових спеціальностей і спеціалізацій;
- розвиток інфраструктури навчального закладу для створення сприятливих умов навчання;
- введення нових освітніх технологій;
- підвищення рівня професіоналізму викладацького персоналу;
- оптимізація освітнього процесу - раціональне використання ресурсів з максимальною ефективністю.

Зовнішні цілі:

- підвищення конкурентоспроможності серед навчальних закладів свого профілю;
- розширення ринку споживачів - абітурієнтів, з одного боку, і організацій - роботодавців, які потребують молодих фахівців, з іншого боку;
- підвищення престижу вузу;
- постійна орієнтація на кон'юнктуру ринку фахівців, інформованість.

Система менеджменту якості в освіті дозволить:

- вийти навчальному закладу на новий рівень;
- чітко розподілити обов'язки і відповідальності за виконання роботи на своїй ділянці;

- уніфікувати процеси навчання, їх узгоджену дію, своєчасне виявлення і усунення недоліків, що сприятиме поліпшенню підготовки фахівців.

Це, безумовно, підвищить ступінь довіри замовників, зацікавлених в молодих фахівцях. Якісна освіта, престиж серед абітурієнтів і хороша репутація в суспільстві - все це дасть система менеджменту якості, що діє в вузі. У підсумку, вуз буде випускати якісних фахівців і поліпшить своє економічне становище.

Узагальнюючи, варто зазначити, що якість вищої освіти лежить в площині відповідальності вищого навчального закладу, а тому розв'язання питань запровадження системи менеджменту якості освіти вимагає усвідомлення важливості цього питання і здійснення відповідного комплексу дій за власною ініціативою і на основі власного розуміння.

Що ж до України, то центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра освіти і науки та який реалізує державну політику у сфері освіти, зокрема з питань забезпечення якості освіти, забезпечення якості освітньої діяльності, здійснення державного контролю за закладами освіти щодо дотримання ними законодавства є Державна служба якості освіти України.

Державна служба якості освіти:

- опікується питанням дотримання якості освіти та освітніх стандартів у дошкільній, загальній середній, позашкільній, фаховій передвищій освіті;
- допомагає закладам освіти підвищувати якість освітньої діяльності, гарантувати якість освіти та формувати довіру суспільства до української освіти [1].

Ще однією рушійною силою забезпечення якості вищої освіти в Україні є Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, яке є

незалежним постійно діючим колегіальним органом і створення якого передбачено Законом України «Про вищу освіту» 2014 року.

Сьогодні НАЗЯВО набуває спроможності реалізовувати державну політику в сфері вищої освіти, протистояти сучасним викликам та стати каталізатором змін у вищій освіти України з метою формування культури її якості [6].

Література

1. Державна служба якості освіти. URL: <https://sqe.gov.ua/>
2. Закон України «Про освіту» // Верховна Рада України Закон від 05.09.2017 № 15 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Закон України «Про вищу освіту» // Верховна Рада України Закон від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Крюков Д.О., Русу Ю.И. Система менеджмента качества образования: понятие, актуальность, основные модели и мировые тенденции. // Образование, экономика, общество. 2013. №5-6 (39-40). С. 4-9.
5. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
6. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/>
7. Системи менеджмента якості ISO. URL: <http://nvppoint.com/uk/sistemi-menedzhmenta-yakosti/>
8. Управління якістю освіти у вищих навчальних закладах [Текст] : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1: Теоретичні засади формування систем управління якістю надання освітніх послуг / кол. авт. ; за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 136 с.
9. ISO 21001. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:21001:ed-1:v1:en>

10.ISO 9000:2015. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:9000:ed-4:v1:ru>

11.ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT) Системи управління якістю.
URL: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf>